

dövriyyəyə cəlb edilməsinə şərait yaradır. Respublikada ixracat vergisinin tətbiq olunmasını müəyyən mənada sahibkarların fəaliyyətinə maliyyə dayağı olsa da onun perspektivdə tətbiqi və onun differensial yanaşma metodikası respublikada sahibkarlıq gəlirlərinin mərkəzləşdirilmiş gəlir və xərc strukturu ilə əlaqəsinin möhkəmlədə bilər.

Ədəbiyyat:

1. İbrahimov İ.H. Sahibkarlıq fəaliyyətinin tənzimlənməsi məsələləri. Bakı: Səda nəşriyyatı, 2010. 248 s.
2. “Kiçik və orta sahibkarlıq sahəsində idarəetmənin daha da təkmilləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 dekabr 2017-ci il tarixli Fərmanı.
3. Məhərrəmov A.M. Sahibkarlıq: nəzəriyyədən praktikaya. Bakı, 2009.
4. Əliyev T.N., Həsənov Ə.H., Əsədov X.Ə. İnnovasiya sahibkarlığının əsas xüsusiyyətləri və təşkilinin səmərəliliyi. AMEA-nın Xəbərləri. İqtisadiyyat seriyası. №2 Bakı. Elm. 2010. S. 5-12.
5. İbrahimov İ.H., İbrahimov E.R. -Sahibkarlıq fəaliyyətinin iqtisadi-hüquqi mexanizmi. Bakı, 2004.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢДАҒЫ ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ БИЗНЕС САЛАСЫНДАҒЫ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАР

*Омарова А.Б., экономика кафедрасының аға оқытушысы
Л.Б. Гончаров атындағы ҚазАЖИ, Алматы қаласы*

Елімізде жаңа технологияларды енгізу мақсатында "Жасыл" экономика саласын зерттеу басталды. Елордада өткен кездесуде сарапшылар, бизнес және ғылым өкілдері, сондай-ақ экология және цифрлық даму министрлігінің өкілдері оның барысы туралы талқылады. "Гринтех" бағытына ерекше назар аударылатын болады. Сонымен қатар, медицина және ауылшаруашылық технологиялары Мұқият зерттелетін болады. Мысалы, қазір елде су тапшылығы өте өзекті. Бұл тақырып арнайы сессияда көтерілді. Ғалымдар суды қалай тиімді пайдалану керектігін білмейміз дейді. Әсіресе ауыл шаруашылығы саласында. Бұл ретте Үкімет пен экологтардың бірлескен жұмысы өте маңызды

Суды ауылшаруашылығы саласында да, тұрмыстық қолданыста да өте көп шығындаймыз. Мәселен, біздің қалалар Еуропамен салыстығанда 2-3 есе артық пайдаланады. Тиімділік көрсеткіші өте төмен. Тіпті әлем бойынша тізімнің ең соңғы сатыларындамыз. Бізден кейін Сомали ғана тұр. Ендігі мақсат осы тығырықтан шығудың жолын табу. Яғни техникалық және технологиялық инновацияларды игеруіміз керек.

Цифрлы Қазақстан: Экономика саласындағы цифрлық технологиялар қалай енгізіліп жатыр?

"Цифрлық Қазақстан" бағдарламасы 4 бағыт бойынша жүзеге асырылуда. Бірінші бағыт-ауыл-өңірді кең жолақты интернетпен қамтамасыз ету. Екінші бағыт-экономика саласына цифрлық технологияларды енгізу (Көлік және

логистика, денсаулық сақтау, білім беру, Ауыл шаруашылығы және электрондық сауда). Үшіншісі-мемлекеттік органдардың жұмыс сапасын арттыру, төртіншісі-IT-мамандарды даярлау.

Экономикалық пайда

- Экономикалық өсуге елеулі үлес
- Аралас салалардағы жұмыс орындарының санының 3-5 есе өсуі
- Еңбек өнімділігінің артуы
- Шағын және орта бизнестің өсу қарқынын жеделдету

"Бүгінгі таңда кез келген мемлекеттің әлеуметтік, экономикалық және саяси жаңғыруының негізгі міндеті ретінде инновациялық, өндірістік және ғылыми даму арқылы білімге негізделген экономикаға көшу проблемасы қойылды. Бұл ғылыми бағдарламаларды мақсатты бағдарлауды және өндірістік жүйені жаңғыртуды, сондай-ақ ғылыми салаға жүйелі көзқарасты талап етеді. Ұлттық инновациялық жүйелердің модельдерін зерттеу мемлекеттің өндірісті, ғылымды және инновацияны дамытудағы рөлін дәлелдеді. Мемлекеттік инновациялық қызметке ұлттық инновациялық жүйені қалыптастыруға бағытталған инновациялық қызметті мемлекеттік қолдауды жүзеге асыруға бағытталған инновациялық саясат жатады. Инновациялық саясат технологиялар мен ғылымның даму перспективалары мен болжамдарына негізделген. Инновациялық саясаттың негізгі бағыттары индустриялық саясаттың бағыттарымен айқындалады және инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау мен ынталандыруды іске асырумен және іске асырумен байланысты.

Бизнесте қолданылатын заманауи технологиялар

Дүниежүзілік компаниялар жаңа технологияға үлкен қаражат салуда. Көбінің жеке IT бөлімдері бар және деректерді талдау, маркетинг және тұтынушыларды сегментациялау үшін жетілдірілген бағдарламалық жасақтаманы қолданады. Кейбіреулер жалақы төлеуді, қызметкерлердің бортқа шығуын және басқа да уақытты қажет ететін тапсырмаларды оңтайландыру үшін HR басқару платформаларына сүйенеді. Сондай-ақ виртуалды шындықты күнделікті қызметіне қосатын бизнес бар.

Шағын кәсіпкерліктің алдында тұрған қиындықтар

Көріп отырғаныңыздай, технологияның әр түрлі түрлері бар және олардың әрқайсысының өзіндік ерекшеліктері бар. Жолға секірмес бұрын, алда тұрған қиындықтар туралы білетіндігіңізге көз жеткізіңіз. Инфрақұрылымды басқару, заңнамалық талаптарға сәйкестік, киберқауіпсіздік және бюджеттік мәселелер - бірнеше мысал. Сіз стартап немесе кішігірім бизнес болған кезде, тіпті кішкене қателік сізге үлкен шығын әкелуі мүмкін.

Инновация және жасанды интеллект. Диджитал-бұл қазіргі заманғы озық технологиялар дамып келе жатқан әдеттегі бизнес-ойларды өзгерту және жалпы салаларды модернизациялау тәсілі. Сарапшылардың пікірінше, цифрлық жүйелерді енгізуге асықпайтындар бәсекеге қабілеттілігін жоғалтады.

Болашақ Бизнес: назар аударуға тұрарлық 5 технология.

Мұнда біз бизнестегі бірден назар аударуға тұрарлық бес ірі технологиялық тенденцияны қарастырамыз. Бизнес көшбасшылары болашақта бәсекеге қабілетті болу үшін осы технологияларды білуі және енгізуі керек.

Төртінші өнеркәсіптік революцияны қозғайтын бірнеше маңызды технологиялық тенденциялар бар, бұл кибер-физикалық жүйелердің үйлесімімен сипатталатын бизнестегі өзгерістердің келесі дәуірі. Кәсіпорындар осы технологияларға назар аударып, оларды алдағы жылдары өміршең болып қалу үшін пайдалануы керек.

Цифрландыру нәтижесінде пайда болған үлкен деректер Төртінші өнеркәсіптік революцияның отыны болып табылады. Олар бизнестегі көптеген басқа технологиялық тенденциялар үшін өте маңызды, соның ішінде жасанды интеллект, заттардың интеллектісі және автономды роботтар. Сізде неғұрлым көп деректер болса, машиналық оқыту алгоритмдеріне үлгілерді табу және бұрын анық болмаған қатынастарды табу оңайырақ болады. Деректерді талдағаннан кейін сіз болашақ нәтижелерді жақсы болжай аласыз, сонымен қатар шешім қабылдай аласыз.

Технология жаңа болмаса да, біздің әлемді бұрын-соңды болмаған цифрландыру және цифрлық із қалдыру Big Data-ның өркендеуіне әкелді. Мұның бәрі соншалықты жылдам, бүгінде әлемде қол жетімді деректердің 90% - ы соңғы екі жылда ғана жасалды.

Компаниялар тұтынушыларды және трендтерді жақсырақ түсіну, ақылды өнімдер мен қызметтерді ұсыну, ішкі операцияларды жақсарту және қосымша пайда табу үшін деректерге қол жеткізуді пайдалана алады. Деректерді елемейтін немесе оған қол жеткізе алмайтындар енді бәсекеге қабілетті немесе өзекті бола алмайды.

Есептеу қуатын арттыру

Егер компанияларға деректерді сақтауға және пайдалануға мүмкіндік беретін өңдеу қуатының артуы болмаса, кәсіпорындар Big Data-дан пайда көре алмас еді. Деректерді жақсы сақтауға және жылдам талдауға ықпал ететін компьютерлік технологияның бірнеше жетістіктері бар. Олардың бірі—Amazon, Google және Microsoft сияқты бұлтты провайдерлер, олар компанияларға бизнеске қажет барлық есептеу құралдарын бұлтқа орналастыруды ұсынады. Бизнестің сәттілігін қамтамасыз ететін тағы бір Технологиялық үрдіс-бесінші буын - 5G ұялы байланыс технологиясы. Бұл онлайн қоғамның және ақылды әлемнің негізі. Ақырында, кванттық компьютерлер есептеу қуатын экспоненциалды түрде арттырады,

Жасанды интеллект (AI)

Машиналар біз үшін көп нәрсені жасай алады — оқу, жазу, көру, есту, сөйлеу және тіпті жасау. AI біздің күнделікті өмірімізге еніп қана қоймайды—бұл біздің бизнесіміз бен салаларымызды өзгертеді. Бұл шындықты жасанды интеллект, Машиналық оқыту және автоматтандыруды инвестицияларды қолдау немесе арттыру үшін маңызды салалар деп санайтын аға менеджерлердің 73% мойындайды. Бұл бизнес назардан тыс қалдыра алмайтын үрдіс. Компаниялар

интеллектуалды өнімдерді, қызметтерді әзірлеу және бизнес-процестердің интеллектуалдылығын арттыру үшін AI пайдаланады.

Заттардың интеллектісі

Күнделікті заттардың барлығы дерлік ақылды болады-сағат, киім, тұрмыстық техника және т.б. Бастапқыда олар интернетке қосылған кезде технология Заттар интернеті деп аталды. Бірақ қазір жасанды интеллект қосылғаннан кейін күнделікті заттар ақылға қонымды болды. Біз талқылаған басқа технологиялық тенденциялар сияқты, заттардың интеллектісі де бизнес әлеміне үлкен артықшылықтар ұсынады. Тұтынушылардың тауарларды қалай пайдаланатыны туралы бұрын-соңды болмаған ақпарат бере алатын ақылды өнімдерді өндіру мен сатудан бастап, жаңа кіріс ағындарын құруға, сондай-ақ операцияларды оңтайландыруға дейін. Кәсіпорындар ақылды деректерді өз бизнесінде қалай қолдана алатындығына назар аударуы керек.

Автономды роботтар

Бизнестегі соңғы технологиялық бағыт-автономды роботтар. Роботтар өндіріс орындарында жиі кездеседі, бірақ олар біздің үйлерімізге еніп, кеңседе бізбен ынтымақтасады. Роботтардың адамдар үшін артықшылығы-олар скучно, лас, қауіпті және қымбат жұмыс жасай алады. Автономды көліктер-бұл бизнесті өзгертетін "роботтардың" тағы бір түрі. Дрондар мен ұшқышсыз ұшақтар тасымалдауды, жеткізу қызметтерін және тіпті армияны өзгертуі мүмкін. Роботтар физикалық нысан болмауы керек. Роботты процестерді автоматтандыруда (RBA) бағдарламалық Роботтар бизнес-процестерді автоматтандырады. Әр саладағы барлық дерлік бизнес үшін осы технологиялық трендке арналған көптеген қосымшалар бар.

Тиімділікті, қауіпсіздікті, өсуді және бәсекелестік артықшылықты арттыратын жүздеген, тіпті мыңдаған шешімдер бар, және олардың әрқайсысы тартымды әлеуетке ие болғанымен, ол шектеулер мен шығындарды да қосады. Бүгінгі таңда көптеген технологиялық тенденциялар бизнеске әсер етеді және нені инвестициялау керектігін шешу қиын болуы мүмкін. Дегенмен, біз айтқан бес тенденция әрбір корпоративтік көшбасшының радарында болуы керек.